

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 19 febr. 1895, kl. 3 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion angående inskränkning af jagttiden beträffande tjäder- och orrhönor.

Till utskottets handläggning har hänvisats en inom Första Kammaran af herr *Söderberg* väckt motion, n:o 37, hvaruti föreslås: »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes för fem år förbjuda jagt efter tjäder- och orrhönor under viss tid — exempelvis 15 november—15 augusti — af den lofgifna jagttiden utom Jemtlands, Vester-norrlands, Vesterbottens och Norrbottens län».

Till stöd för detta förslag anför motionären:

»Att god tillgång på den nyttiga skogsfogeln och företrädesvis orre och tjäder är för landet i sin helhet af stor ekonomisk betydelse, torde vara allmänt både känt och erkänt. Likväl lemna vår jagtvårdslagstiftning mycket öfrigt att önska, då det gäller att tillgodose och skydda afveln af nämnda villebrådsarter. Svenska jägareförbundets afdelning i Jönköpings län, som länge insett detta missförhållande, har sedan flera år tillbaka verkat för att få en förbättrad sakernas ordning till stånd i detta hänseende och trott sig finna det säkraste medlet till skogsfogelstammens skydd och ökning deri, att inskränkning kunde åstadkommas i det hos oss gängse, allt för öfverdrifna och derigenom ytterst förderfliga dödandet af hönorna. I vårt grannland Danmark finnes sedan länge fullständigt förbud mot dödande af orrhönor, och att de för jagtvården intresserade jägarne äfven i vårt land anse, att en utsträckning af fridlysningstiden för orr- och tjäderhönor skulle

vara både önskvärd och nyttig, det framgår bland annat deraf med synnerlig styrka, att af 18 afdelningar af svenska jägareförbundet, hvilka i denna fråga yttrat sig, icke mindre än 16 tillstyrkt förslaget och endast 2 ansett sig böra afstyrka detsamma.»

Utskottet vill till en början framhålla såsom en allmänt utbredd åsigt, att tillgången å skogsfogel mer och mer förminskats. Detta är visserligen icke ensamt beroende på en bristfällig jagtvård, utan äfven i väsentlig grad på inskränkning af de marker, hvaruti dylik fogel finner trefnad, genom skogarnas uthuggning, nyodlingar o. s. v.

Det nu mera gällande förbudet inom större delen af riket att använda giller och snaror bör visserligen, i den mån detsamma upprätthålles, bidraga till fogelstammens tillväxt, men vissa tillåtna jagtsätt, som å många orter äro brukliga, verka synnerligen förödande, och dit äro att hänföra fogel-skytte för bulvan och vid bloss, hvarvid hönorna i myckenhet nedskjutas. En omsorgsfull jagtvård — något som saknas å de flesta trakter i landet — är emellertid första vilkoret för åstadkommande af en rik tillgång på nyttigt vildt, men en sådan måste hafva stöd uti en klok lagstiftning.

Enligt gällande bestämmelser är jagten efter tjäder och orre förbjuden i Vester- och Norrbottens län från och med den 16 mars till och med 20 augusti samt i öfriga delar af riket från och med den 15 februari till och med den 15 augusti. Denna inskränkning i jagttiden har dock visat sig icke vara tillräcklig att förekomma stammens förminskning. Verksammarer medel äro derfor behöfliga.

Att fridlysa här ifrågavarande fogelarter helt och hållet under vissa år vore visserligen ett mycket verksamt medel att höja fogelstammen, men, förutom det att den efter fridlysningstidens slut säkerligen hastigt nog åter förminskades, vore ett sådant totalförbud äfven för några få år ett mycket våldsamt medel, särskildt der en god jagtvård förefinnes och förbudet således vore mindre behöfligt, och skulle en sådan åtgärd utan tvifvel framkalla ett ganska stort missnöje. Att ytterligare inskränka den årliga jagttiden för tjäder och orre i allmänhet utöfver hvad som nu gäller, torde ej heller vara tillrådligt. Olika klimatiska förhållanden och ganska skilda jagtmetoder i de särskilda orterna skulle i sådant fall betinga, att ett flertal olika jagttider bestämdes för skilda delar af landet, något som ingalunda är önskvärdt.

Motionärens förslag att inskränka jagttiden för tjäder- och orrhönor finner utskottet deremot skäl att förorda, och torde å denna väg vackra resultat vara att uppnå beträffande skogsfogelstammens tillväxt. Icke allenast ett flertal jägarförbund har på sätt motionären anført uttalat sitt förtroende för en dylik åtgärd, utan har utskottet funnit skyddandet af hönorna i större utsträckning än tupparna utgöra ett viktigt moment i många andra staters

jagtlagstiftning. Sålunda äro orrhönor fridlysta året om uti Danmark, hvarest tjäderfogel ej förekommer; likaså så väl tjäder- som orrhönor i Baden, Bayern och flertalet provinser i Österrike. I Preussen, Sachsen, Württemberg m. fl. tyska stater är fridlysningstiden för hönor längre än för tuppar; så ock i de flesta amt i Norge.

Vid 1893 års riksdag förelåg till behandling ett förslag med enahanda syfte. De kamrarnes utskott, som handlade detsamma, tillstyrkte dess antagande. Första Kammaran godkände äfven framställningen med stor öfvervägt, hvaremot Andra Kammaran afböjde densamma med två rösters majoritet.

De hufvudsakliga invändningar mot en inskränkning af jagttiden beträffande tjäder- och orrhönor, som under öfverläggningarna i kamrarna gjorde sig gällande, voro följande: att vår jagtstadga redan förut uppvisade alltför många variationer i fråga om tillåtna och förbjudna jagttider; att jagt å tjäder- och orrhönor blott i ringa grad bidrog att förminska skogsfogelstammen i jämförelse med ett flertal andra orsaker, såsom den skada derå, som förorsakades af roffoglar, räfvar, kattor o. s. v.; att förbud å hönor icke vore af synnerlig betydelse, då jagt å tuppar icke äfven inskränktes, enär god tillgång å hönor vore af föga värde, om tupparna för mycket prisgäfves åt förföljelse; samt att svårighet skulle göra sig gällande att vid jagt i skogsmark med stående hund skilja mellan tupp och höna, då fogeln flyger upp.

Hvad angår dessa invändningar tillåter sig utskottet anföra följande: att stor variation i fråga om jagttider säkerligen förefinnes i de flesta lands jagtstadgar, då olika slag af villebråd betingar sådant; att vårt lands stora utsträckning i norr och söder med deraf följande väsentligt olika klimatiska förhållanden medför behof af skilda jagttider äfven för samma djurslag i olika delar af landet; att om det nyttiga villebrådet tillintetgöres äfven på annat sätt än genom jagt, det dock är af flere skäl nödigt för villebrådsstammens upphjelpande, att jagten inskränkes till vissa delar af året, särskildt som de förbättrade skjutvapnen bidraga till att göra jagten mer förödande mot förr; att erfarenheten från andra land visar lämpligheten af att särskildt hondjuren framför allt skyddas bland de djurslag, der månggifte förekommer, såsom förhållandet är med tjäder och orre; samt att tjäder- och orrtuppar i utseendet så väsentligt skilja sig från hönorna, att fara för misstag icke bör förefinnas äfven på långa afstånd, särskildt om den tillåtna tiden för jagt å dessa foglar bestämmes så, att lämpligaste tiden för jagt med hönshund infaller under densamma.

Då utskottet vill i hufvudsak tillstyrka motionärens förslag, har utskottet vid närmare granskning af dettas detaljbestämmelser likväl ansett

sig böra erinra: att det ej synes ändamålsenligt att begära här ifrågasatta utsträckning af fridlysningstiden för tjäder- och orrhönor endast för fem år, då erfarenheten från utlandet bestyrker och flertalet auktoriteter på jagtens område inom vårt land förklarar det tillhöra en klok jagtvård, att hönorna af här ifrågavarande skogsfogel skyddas i högre grad än tupparne; samt att fridlysningstiden, som bör taga sin början, då fogeljagten för stående hund i allmänhet är avslutad för året, lämpligast bör bestämmas från och med den 11 november, med hvilken dag fridlysningstiden för raphöns inom största delen af riket tager sin början.

Som tillstånd att använda giller och snaror för fångande af vildt ännu är gällande i Jemtlands, Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens län, kan här ifrågasatta inskränkning i tiden för jagt af tjäder- och orrhönor der ej vinna tillämpning. Förhållandena inom dessa län torde för öfrigt icke betinga en dylik inskränkning.

På grund af hvad här blifvit anfördt får utskottet hemställa:

att Första Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, utom i Jemtlands, Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens län, förbjuda jagt efter tjäder- och orrhönor under tiden från och med den 11 november till och med den 15 augusti.

Stockholm den 19 februari 1895.

På utskottets vägnar:

JESPER CRUSEBJÖRN.